మనిషి ఫోటో

"ఏమోయ్, చిదానందం!" ఎవరో పిలిచారు.

ఎవరిని పిలుస్తున్నా చిదానందం ఆగి వెనక్కి చూశాడు. తనను కేక వేస్తున్న వ్యక్తి, పెద్దమనిషి ఎవరూ కని పించ లేదు. తనను ఎవరన్నా గమనించా రేమోనని అంతలోనే తన నడుపు పోయి నట్టు మొహం మాడుమాడుగా పెట్టాడు. నిజానికి ఎవరన్నా గమనిస్తుంటే ఈ అనవసర ప్రతిక్రియ (ఇది ప్రతి వారూ చేసేదే) వాడికి నవ్వు పుట్టి స్తుంది.

చిదానందం తన మురికి పైజామాని కొంచెం దులుపుకుని అర్జెంటు పని ఉన్నవాడిలా నడక సాగించాడు. ఈ అర్జెంటు పని అనవసర ప్రతిక్రియలో ఒక భాగం.

"ఓయ్! విన్నేనోయ్, చిదానందం!" మళ్ళీ కేక.

చిదానందానికి వచ్చే కోపం వచ్చింది.

"ఎవడోయ్ ఆ బోడి వెధవ? ఇక్కడ వింటూటా త్వరగా చావమను" అని కేక వేద్దామనుకున్నాడు.

కాని, ఇంతలో పక్కనున్న పోస్టాఫీసు సందులో నుండి అరడజను కార్డులూ, రెండు మాత్రం ఇన్‌లాండ్ కవర్లూ పట్టుకుని, పంచె ఎగబట్టుకుని వస్తున్న ఒకాయన కనిపించాడు. చిదానందం ఇక తనను ఇతరులు గమనిస్తున్నారేమోనని గమనించటం మాని రిలీఫ్ సూచకంగా తన అరిగిపోయిన చెప్పు కేంద్రంగా చేసుకుని ఒక వృత్తం చుట్టి, చేతులూ కాళ్ళూ విదిలించుకున్నాడు.

ఇంతలో చిదానందానికి తా నీ మధ్య కథలు వ్రాస్తున్నట్లు జ్ఞాపకం వచ్చి తనను పిలిచిన పెద్దమనిషి ఏదన్నా కథలోకి పనికివస్తాడేమోనని పరీక్షగా చూశాడు. ఆ పెద్దమనిషి మురికి ఖద్దరు పంచ కట్టుకుని ఉన్నాడు. చొక్కా స్థానంలో ఒక పెద్ద బన్ని ఉన్నది; లేక బన్నీ స్థానంలో ఒక చిన్న చొక్కా ఉన్నది. ఎలా అయినా అనవచ్చు. కాని, అక్కడున్నది మొత్తానికి ఒకటే. ఆయన వేసుకున్నది చొక్కాని, బన్నీని సంకర పరచగా ఏర్పడిన కొత్త విశేషం.

దాన్ని చూస్తున్నకొద్దీ చిదానందానికి నవ్వు వచ్చింది.

ఆ నవ్వుని అపార్థం చేసుకుని దగ్గరి కొచ్చిన పెద్ద మనిషి — "అయితే, నన్ను గుర్తుపట్టా వన్నమాట" అన్నాడు సంతోషంతో.

చిదానందం ఇబ్బంది పడి ఇకిలించి, "అవును! మరి ... మరి ..." అని నాన్చాడు.

"నేనా! సుబ్బయ్య పంతుల్ని. నేను మీ ఊర్లో ఉన్నప్పుడు మెరకింటి మీనాక్షమ్మగారింటి నుండి రోజూ మజ్జిగ తెచ్చి పెట్టేవాడివి" అన్నాడు సుబ్బయ్య పంతులు అనబడే ఆ పెద్ద మనిషి, చిదానందం వీపు చరుస్తూ.

"అవునండీ! ఇందాకట్నుండి ఎవరా అనుకుంటున్నా. నోట్లో ఆడుతున్నది గాని గుర్తు రావటం లేదు" అన్నాడు చిదానందం.

"బడుద్ధాయి. నువ్వేం మారలేదురా. చిన్నప్పుడు ప్రశ్న అడిగితే సరిగ్గా ఇదే సమాధానం చెప్పేవాడివి" అన్నాడు సుబ్బయ్య పంతులు అతడి భుజం తడుతూ.

"మీరూ ఏం మారలేదు, సార్. మీ చెయ్యి చురుకే చెబుతున్నది." తిరిగి అంటించాడు చిదానందం.

"మా ఇల్లు ఇక్కడేనోయ్. వెళదాం రా. ఏమన్నా అర్జెంటు పనుందా?"

"అబ్బే, ఏం లేదు."

సుబ్బయ్య పంతులు కార్డులూ కవర్లూ లెక్క పెట్టుకుని (ఈ కలుసుకునే గందరగోళంలో ఏమన్నా జారిపోయాయేమోనని), తృప్తి పడి ఇంటికి దారి తీశాడు. ఇక్కడనే ఉన్న ఇల్లు అర మైలు దూరాన ఉంది. నడుస్తున్నంత సేపూ చిదానందం సుబ్బయ్య పంతులు గురించే ఆలోచించసాగాడు.

చిన్నప్పుడు ఎలిమెంటరీ స్కూల్లో పాఠాలు చెప్పిన పంతు లీయన. చిదానందం ఊరొచ్చేసరికి ఈ సుబ్బయ్య పంతులికి బ్రాకెట్ జోరుగా ఆడే అలవాటుండేది. అందుకని అందరూ ఆయన్ని బ్రాకెట్ పంతులు అనేవాళ్ళు. దీన్ని గురించి చిదానందం, సహాధ్యాయులు ఆశ్చర్యంగా చర్చించటం చిదానందాని కింకా గుర్తే.

ఈ అలవాటు మూలాన సుబ్బయ్య పంతులు రోజూ బడికి వచ్చినా ఎక్కువ

కె. నాగేశ్వరరావు

సేపు బళ్ళో ఉండేవాడు కాదు. అందుకని పిల్లలందరికీ ఈయనంటే ఇష్టం. అప్పుడు సుబ్బయ్య పంతులు గుడ్డలు మురికి కారుతూ అనేక క్షుద్ర జీవరాసులకు స్థానంగా ఉండేవి. తల ఎప్పుడూ చింపిరిగా ఉండేది. గడ్డం అరుదుగా చేయించేవాడు. దగ్గరకు వెళ్ళాలంటే కంపు కొట్టేది. ఊళ్లో వాళ్ళు ఈయన కున్నవి ఒకటే పంచ, చొక్కా అని చెప్పుకునే వాళ్ళు. అందరికీ ఉదారంగా మజ్జిగ పోసే మెరకింటి మీనాక్షమ్మగారింటి నుండి మజ్జిగ తెచ్చే బాధ్యత చిదానందానిది. సుబ్బయ్య పంతులు పెళ్ళాం మొగుడిని ఇంటిపట్టున ఉండడని, డబ్బంతా బ్రాకెట్‌లో తగలేస్తున్నాడని ఎప్పుడూ తిడుతూ ఉండేది. అప్పుడు సుబ్బయ్య పంతులికి, నలుగురు ఆడ పిల్లలు, ముగ్గురు మగపిల్లలు. ఆ ఆడ పిల్లలు బహు కొంటెవాళ్ళు. ఎవ రేది తింటున్నా మీదపడి లాక్కుని తినేసే వాళ్ళు. ఎర్రగా అందంగానే ఉండేవాళ్ళు,

కాని, గులాబీలో గొంగళి పురుగున్నట్టు వాళ్ళ కళ్లలో, చేష్టల్లో కొజ్జితనం ఉండేది. చిదానందానికి వాళ్ళ మీద చాలా కసిగా ఉండేది. వీలైతే బుగ్గలు గొట్టుపడేట్టు కొరకాలనుకునేవాడు. కాని, వాళ్ళంటే హడల్. తోడేళ్ల గుంపులా ఎప్పుడూ కలిసి తిరిగేవాళ్ళు.

చిదానందం ఎలిమెంటరీ స్కూలు వదిలి హైస్కూలు చదివేలోగా ట్రాన్స్ ఫరై పోయిన సుబ్బయ్య పంతుల్ని గురించి చాలా విన్నాడు. ట్రాకెట్ ఆడడం మానేశాడని, ఇంటిపట్టున ఉంటున్నాడని, శుభ్రమైన బట్టలు కుట్టుకుంటున్నాడని విన్నాడు. ఆ వినటం అంతటితో ఆగిపోతే చిదానందం సంతోషించేవాడే. కాని, ఎంతో మంచిగా, నెమ్మదిగా, ఉదారంగా ఉండే సుబ్బయ్య పంతులు (కనీసం చిదానందం అలా అనుకునేవాడు) టక్కరితనం నేర్చుకున్నాడట. పరిచయస్తుల్ని, చివరకు సహోపాధ్యాయుల్ని సైతం ఎక్కడ మోసం చెయ్యటానికి వీలైతే అక్కడల్లా చేస్తున్నాడట.

ఆ పని ఈ పని చేసిపెడతానని ప్రలోభపెట్టి డబ్బు గుంజేవాడట. ఎక్కువగా ఆఫీసుల చుట్టూ తిరగటం వల్ల ఎక్కువగా స్కూల్లో ఉండేవాడు కాదు. అందువల్ల ఏదన్నా ప్రమాదం వస్తే ఎలా తప్పుకోవాలో బాగా తెలుసు. ఇతరుల వ్యవహారాలలో తల దూర్చి డబ్బు చేసుకునే ఉపాయం బాగా నేర్చుకున్నాడట. ఎక్కడో బంజరు భూము లకి పట్టాలిప్పిస్తానని బోలెడంత మంది దగ్గర డబ్బు వసూలు చేశాడట.

"పంతులు బాగా వ్యవహారం తెలిసిన వాడు. లౌకికుడు."

"సమర్థుడు."

"జిత్తులమారి."

"దొంగముండాకొడుకు."

"టక్కరి వెధవ. కొంపలు తీసే రకం", వగైరా అనేక బిరుదు లందుకున్నాడట. రిటైరయే లోగా పట్నంలో ఇల్లు కట్టించాడని, ముగ్గురు కూతుళ్ళకి ఉద్యోగాలు ఇప్పించి పెళ్ళిళ్ళు చేశాడని, కొడుకులకి కూడా చదువు చెప్పించి, ఉద్యోగాలు వేయించుకుంటున్నాడని వార్తలు వచ్చాయి.

చిదానందానికి సుబ్బయ్య పంతుల్ని గురించి ఆలోచిస్తున్న కొద్దీ ఆయన జీవితం తమాషాగాను, సంక్లిష్టంగాను, బాగా స్టడీ చెయ్యవలసినదిగాను కనిపించింది.

'ఇతడు మంచి కథావస్తువు. బాగా స్టడీ చెయ్యాలి, ఈ మనిషి అంతరంగంలో ఎలా ఆలోచిస్తాడో, ఇతని జీవితంలో మార్పులు ఎట్లా, ఎందువల్ల వచ్చాయో తెలుసుకోవాలి. ఈ వేళ బాగా గాస్ కొట్టి రాబడతాను. ముఖ్యంగా ఆయన యౌవనాన్ని గురించి కుతూహలంతో అడిగితే సరి. ఎవడికైనా అంత కన్న ఇష్టమైన ప్రశ్న మరొకటి ఉండదు. వినేవాడికి కాఫీ, భోజనం-ఏం కావాలంటే అది ఇచ్చి మరీ వినిపిస్తారు. అప్పుడు వాళ్ళ చిందించే చిరునవ్వు, ముఖంలోని వెలుతురు, ప్రదర్శించే హావభావాలు మన కెంతో ఆనందాన్నిచ్చి, వాడిని పిచ్చి ముండావాడిని చేస్తాయి. కనీసం మనం అలా అనుకుని అవతలి వాడి మీద ఆధిక్యం అనుభవించవచ్చు. మనం ప్రోత్సాహం ఇస్తున్నకొద్దీ వాళ్ళ పొందే

వేగం, ఆ వేగంలో కల్పించి చెప్పే కథలు — అబ్బో! మంచి డ్రామా. బాగా ఎంజాయ్ చెయ్యవచ్చు. మనం ఎదుటి వాడిలో ఏదో విశేషం ఉందనే భ్రాంతి కలగజేసి, అదేదో తెలుసుకోవాలనే కుతూహలం కనబరిచామో, వాడెంత ముచ్చు వెధవైనా సరే చిరునవ్వుతో గలగల ప్రారంభిస్తాడు. వాడిని గురించి నిజం తెలుసుకోవచ్చు. అబద్ధం చెబుతున్నా వడబోసి నిజం తెలుసుకోవచ్చు. అసలు ఒకడి దగ్గర మనం మంచివాళ్ళం కావాలంటే ఇంతకుమించిన పద్ధతి ఇంకొకటి లేదు.'

"ఏవోయ్! వచ్చేశాం ఇంటికి. జాగ్రత్త! మెట్లు!" సుబ్బయ్య పంతులు హెచ్చరికతో చిదానందం ఆలోచనలు విరమించాడు.

ఇంటి ముందు పందిరి కెక్కి ఉన్న పూల చెట్లు, ఇంటికి కొట్టిన సున్నం చూసి, "ఇల్లు చాలా బాగుందండి" అని మెచ్చుకున్నాడు.

లోపల కనబడుతున్న ఖరీదైన సఫర్ని చరు చూసి, 'అమ్మ! పంతులు అసాధ్యుడు. ఆఫీసర్‌లాగ బతుకుతున్నాడు' అనుకున్నాడు చిదానందం.

"అటు కాదురా, చిదానందం! ఇటు, ఇటు. అది అద్దెకున్న వాళ్ళ వాకిలి. చిన్నప్పటి అయోమయం ఇంకా ఉందే మిటిరా నీకు!" మందలించాడు సుబ్బయ్య పంతులు.

"అయితే, మనమెక్కడ?" అంటో ఆసీసరు ఇల్లులాగ కనిపించి అడిగాడు చిదానందం.

"ఇటు." పక్క దొడ్డివైపు దారి తీశాడు.

కింద రాళ్ళు ఏమన్నా ఎదురుదెబ్బ తినిపిస్తాయేమోనని జాగ్రత్తగా నడుస్తున్న చిదానందాన్ని సుబ్బయ్య పంతులు భుజంమీద చెయ్యేసి గట్టిగా ఆపి, రహస్యంగా —

"మే మిప్పుడు బతికేది ఈ అద్దె మీదే— తెలుసా?" అన్నాడు.

చిదానందం ఉలిక్కిపడి "ఏ రహస్యం పాడుగానూ' అని తిట్టుకున్నా పంతులు దుఃస్థితికి జాలిపడ్డాడు. 'మరి ఉద్యోగం చేసే అబ్బాయిలు ఏమీ సహాయం చెయ్యటం లేదా?' అని అడుగుదా మను కున్నాడు.

'తొందరెందుకు? పూర్తి సర్వే జరుప బోతున్నాంగా' అని తొందర ఆపుకున్నాడు.

ఆ పక్కను సిమెంటు రేకుల కప్పు గల చిన్న బొమ్మరిల్లు లాంటి ఇల్లుంది. ముందు చిన్న గదులు రెండు, వెనక వంటిల్లు — ఇదీ ఇల్లు.

చిదానందం కనబడిన ఈజీ ఛెయిర్లో ఈజీగా కాలి ఒళ్ళు విరుచుకుని చాచుకు పడుకున్నాడు, పంతులు కూర్చోమని చెప్పకుండానే.

"మంచినీళ్ళు కావాలా?" సుబ్బయ్య పంతులు అడిగాడు.

"కావాలండి. బాగా దాహంగా ఉంది" అన్నాడు చొక్కా గుండీలు విప్పుకుని పేపరుతో విసురుకుంటూ.

గోడకి వరసగా మూడు పెళ్లి జంటల ఫొటో లున్నాయి. ఆ మూటి పక్కన ఒక అమ్మాయి ఫొటో ఒంటరిగా, కోపంగా చూస్తున్నది.

'పంతులు ముగ్గురు కూతుళ్లకి పెళ్లిళ్ళు చేశాడన్న మాట.

నిజంగా సమర్థుడు. ఇంకొకటి మిగిలి ఉన్న దన్న మాట!'

ఆ మిగిలి ఉన్నామె ఫొటో వంక చూశాడు. రెండు జడలు ముందుకు వేసుకుంది. జడలనిండా పూలు. చూపు చిన్నప్పటి కొజ్జిచూపు. ఆ పోజు అదీ కొంచెం వెకిలిగా ఉంది.

'అందంగానే ఉంది కానీ వెగటు కలిగించే అందం. మన కిష్టమైన పదార్థం తిని అది పొట్టలో చేసే గడబిడ, వికారే స్వరూపం గుర్తు తెచ్చుకుంటే కలిగే ఫీలింగే పీళ్లని చూస్తే కలుగుతుంది. మూడు ఎలా చూస్తున్నదో? మీద పడి గుద్దు పీకుతుందేం?'

చిదానందం ముఖం పక్కకు తిప్పుకున్నాడు.

ఆ పక్కను ఇంకొక ఫొటో కన బడింది. అది చూచి చాలా ఆశ్చర్యం, సంతోషం కలిగాయి. 'ఈ గదిలోకి ఎలా వచ్చిం దీ ఫొటో! రత్నమలో ఆడు కుంటూంటే రూపాయి బిళ్ల దొరికినట్లుంది.'

అది ఒక యువకుడి ఫొటో. మొహం ఒక మూలకు పెట్టి చిరునవ్వు నవ్వుతున్నాడు. అలా నిరంతరం నవ్వటానికి అతడు అర్హుడే అనిపిస్తుంది. అత డెంతో స్వచ్ఛంగా ఉన్నాడు. కళ్ళు నిర్మలంగా ఉన్నాయి. మధ్యకి పాపిటి తీసుకున్నాడు. కోటు వేసుకున్నాడు. టై వేలాడుతున్నది.

[illegible], ఆ [illegible], [illegible], సన్నర్తి[illegible], స్వచ్ఛత, [illegible], సుగంధం — [illegible] కలిపి [illegible] రూపం ఇస్తే ఎలా ఉంటుందో ఆ బొమ్మ లని ఆలోచిస్తే తప్పక ఆ బొమ్మే తలపుకొస్తుంది.

చిదానందం ఇదివరకు నాయకుల యౌవన కాలంలోని బొమ్మలు చాలా చూశాడు. కొన్ని అతనికి అసహ్యాన్ని కలిగించినాయి. కొన్ని బాగా నచ్చినాయి. కాని, అత న్నేదీ ఇంతగా ఆకట్టుకోలేదు. ఆ ఫోటో అక్కడుండడం వల్ల సుబ్బయ్య పంతులు టక్కరితనాన్ని, అతని పిల్లం కొజ్జితనాన్ని అన్నిటినీ క్షమించేయ గలి గాడు చిదానందం. ఆ ఫోటో వల్ల ఆ ఇల్లు పావనమైనట్లు తోచింది.

అది చాలా పాత ఫోటో. పెద్ద సైజులో ఉంది. ఫోటో టెక్నిక్ బాగా అభివృద్ధి చెందని రోజుల్లో తీసినది. అక్కడక్కడా మరకలు పడినాయి. ఇవన్నీ దాని పురాత నత్వాన్ని ఎక్కువ చేసి ఇంకా విలువ నిస్తున్నాయి.

చిదానందానికి అప్రయత్నంగా 'ఏ థింగ్ ఆఫ్ బ్యూటీ' అనే పదం గుర్తొచ్చి, లేచి వెళ్లిపోయే ముందు నిలబడి చూడ సాగాడు.

"ఇదిగో మంచి నీళ్లు." సుబ్బయ్య పంతులు గ్లాసు అందించాడు.

గ్లాసు అందుకుని తాగకుండా "ఈ ఫోటో ఎవరిది?" అని ఆత్రంగా ప్రశ్నించాడు.

"నాదే!"

చిదానందం గ్లాసు నీళ్లు గడగడ తాగేసి, "ఛా ..." అని ఆశ్చర్యంతో పెద్ద గొంతుతో పొగడసి కళ్లింత చేసు కుని ముందుకు వంగి, "నిజంగా మీదే?!" అనడిగాడు.

సుబ్బయ్య పంతులు బహు ఇబ్బంది పడ్డాడు.

చిదానందం హావ భావాల్లో పొగడ్త, తెగడ్త రెండూ ఉన్నాయి. 'నువ్వు చిన్న ప్పుడు ఇంత అందంగా ఉన్నావా?' అనేది పొగడ్త.

'ఇప్పు డింత దరిద్రంగా ఉన్నావేం? ఆ ఫోటోకి తగినట్టు లేవేం?' అనేది తెగడ్త.

"ఏం? నాదేనయ్యా! ట్రెయినింగ్ చదివేటప్పుడు తీయించుకున్నా నది" అన్నాడు సుబ్బయ్య పంతులు.

చిదానందం ఏం మాట్లాడలేక మెదలకుండా కళ్లు మూసుకుని ఈజీ చెయిర్లో పడుకున్నాడు. సుబ్బయ్య పంతులు పక్కనే ఇంకొక కుర్చీలో కూర్చుని ఒకపక్క ఉత్తరాలు వ్రాసుకో సాగాడు.

చిదానందం కళ్లెత్తి చూశాడు.

ఆ గుంటకళ్ళు, వక్రంగా కదులు తున్న ఆ పొట్టి వేళ్లు, చివర మెలి తిరిగినట్టున్న గద్దముక్కు, మాటలు చెప్పే ఆ నోరు— చూస్తున్న కొద్దీ టక్కరి వెధవలాగ కనిపించ సాగాడు. అతనిలో ఉన్న లక్షణా లన్నీ అనుమానించ దగ్గవిగానే కనిపించ సాగాయి.

సుబ్బయ్య పంతులు చిదానందం తననే గమనిస్తున్నాడని గ్రహించి, "ఊఁ ఏం చేస్తున్నావురా, బడుద్ధాయ్?" అన్నాడు చిన్నప్పు డన్నట్టు.

"ఆఁ ఏముందీ. బి. కాం. పాసయి చాలా ఏళ్లయింది. ఉద్యోగం ఏం దొరకలే. ఇంటిదగ్గ రే."

"బడుద్ధాయిలా తిరుగుతున్నా వన్న మాట!"

చిదానందానికి అవమానం అనిపించి, "లేదండీ! కథలు రాస్తున్నాను" అన్నాడు గబుక్కున.

అన్న తరవాత మళ్లీ ఎందుకన్నానా అని పశ్చాత్తాపపడ్డాడు.

"ఓహో! అయితే, పోసుకోలు వెధవ్వి అయినావన్న మాట!"

చిదానందానికి కోపం వచ్చి, "అంటే?" ఏమిటి మీ అభిప్రాయం? అన్నట్టు నిలదీశాడు.

సుబ్బయ్యపంతులు మాట్లాడకుండా ఉత్తరం ముగించి లోపలి కెళ్లాడు. లోపల పాత పెట్టెలు తెరిచినట్టు చప్పుళ్లయినాయి. దుమ్ము దులిపినట్టు శబ్దం వచ్చింది. 'ఈయన ఏమి చేస్తున్నాడు?' అని ఆశ్చర్యపడ్డాడు.

సుబ్బయ్య పంతులు పత్రికలు కట్టిం[illegible] ఉన్న పెద్ద ఫైలు ఒకటి తెచ్చి చిదా నందు ఎదుట పెట్టాడు. అవన్నీ [illegible], వ్యాసాలు, కవితలు, విమర్శలు — [illegible] కాలం నాటివి. కొన్ని పత్రికల పేర్లు చిదానందం ఎప్పుడూ వినలేదు. అవన్నీ రచయిత పి. సుబ్బావధాని వ్రాసినవి.

"ఏమిటీ! ఇవన్నీ మీరు రాసినవే! మీరు రచయితా?"

మరోసారి తడిమినట్టు ఆ ఫైలుని అటూ ఇటూ తిరగేస్తూ ఆశ్చర్యంతో అడిగాడు చిదానందం.

"ఒరెయ్, చిదానందం! ఆ ఫోటోలో లాగ ఉండటానికి, ఈ కథలు రాయటా నికి నేను తగననుకుంటున్నావ్రటా?"

చిదానందం పంతులుగారి మనసు బాధ పెట్టా ననుకొని, "క్షమించండి, సార్! ఏదో ఆశ్చర్యం కొద్దీ. . ." అని ఏదో నసగబోయాడు.

"అవేం గొప్ప పనులని!" చిదానందం క్షమాపణని పట్టించుకోకుండా వాక్యాన్ని కొనసాగిస్తున్నట్టు అన్నాడు ఆయన.

"అందం ఉండటం గొప్పా? పుట్టుకతో వచ్చే దది. నీకు తెలుసునా, చిదానందం? ఎంత అనాకారిదయినా వయ సొచ్చేసరికి అందంగానే ఉంటుందోయ్. మరింక ఈ పోసుకోలు కబుర్లు చెప్పటం గొప్పా?" అన్నాడు కట్టింగుల ఫైలు వంక చేయి చూస్తూ.

"మీరు వీటిని పోసుకోలు కబుర్లని ఎందుకంటున్నారు?" అన్నాడు చిదానందం ఇంటర్వ్యూ చేస్తున్న ధోరణిలో.

"నేను అందరిలాగ నా యౌవనాన్ని గురించి బడాయిగా డప్పు కొట్టదలుచుకో లేదు కొట్టాలనుకున్నా కొట్టలేను. ఆ జీవితాన్ని గుర్తు తెచ్చుకుంటే నాకు అసహ్యం [illegible] కలుగుతుంది [illegible] [illegible] నేను [illegible] అసహ్యం కలిగేది [illegible] నన్ను నేను అర్థం చేసుకుంటూ [illegible]"

సుబ్బయ్య పంతులు ఒక [illegible] అని [illegible] గా చూసి,

"అంతా బడాయి! పోసుకోలు వెధవ! అజ్ఞాని!" అని మొహం తిప్పుకుని కుర్చీలో కూర్చున్నాడు.

"ఆ రోజుల్లో నా కన్ని రకాల ఆదర్శాలు ఉండేవి. ఆదర్శాలన్నీ నా సొత్తే. ఇలా చెప్పటానికి నేను అసహ్య పడుతున్నాను. విచిత్రంగాకూడా ఉంది. (కొద్దిగా నవ్వి) రోడ్డుమీద రాళ్లన్నీ నావే అంటే నీ కెలా ఉంటుంది? అంతే, అంతే! అలాగే ఉంది. ఆదర్శాలంటే తెలియదా నీకు? ఆదర్శాలు, నీతిసూత్రాలు తెలియని వాడు, వల్లించని వాడు— ఏ వెధవాయీ ఉండడు. ఆ ఆదర్శా లేమిటో చెప్పి నిన్ను బోరు కొట్టించ దలుచుకోలేదు. సెక్సు స్వేచ్ఛ దగ్గర్నుండి సామ్యవాదం వరకు అన్నీ నావే. అన్నీ నేనే. పి. సుబ్బావధాని అంటే నన్ను పొగిడేవాళ్లు, తెగిడేవాళ్లుకూడా ప్రచండం సుబ్బావధాని అనేవాళ్లు. పిచ్చిముండా కొడుకులు. భావకవిత్వం దగ్గర్నుండి, ప్రచండమైన కథల వరకు అన్నీ రకాలూ రాశాను. చివరికి పెద్దవాళ్లని ఎదిరించి నేను కోరిన అమ్మాయిని దండలు మార్చి పెళ్లి చేసుకున్నాను."

చిదానందం కళ్లింత చేసుకుని ముందుకు వంగి పొగడబోయాడు.

'ఏడిశావ్‌లే! నోరు మూసుకో'మన్నట్టు సైగ చేసి ఆపి, "ఇదేం గొప్ప పనో, ఆదర్శమో నా కర్థం కాదు. ఇది ఆదర్శం అన్నవాడిని వంగదీసి గుద్దాలనిపిస్తుంది. దండ మెళ్లో వేసే బదులు మంగళసూత్రం

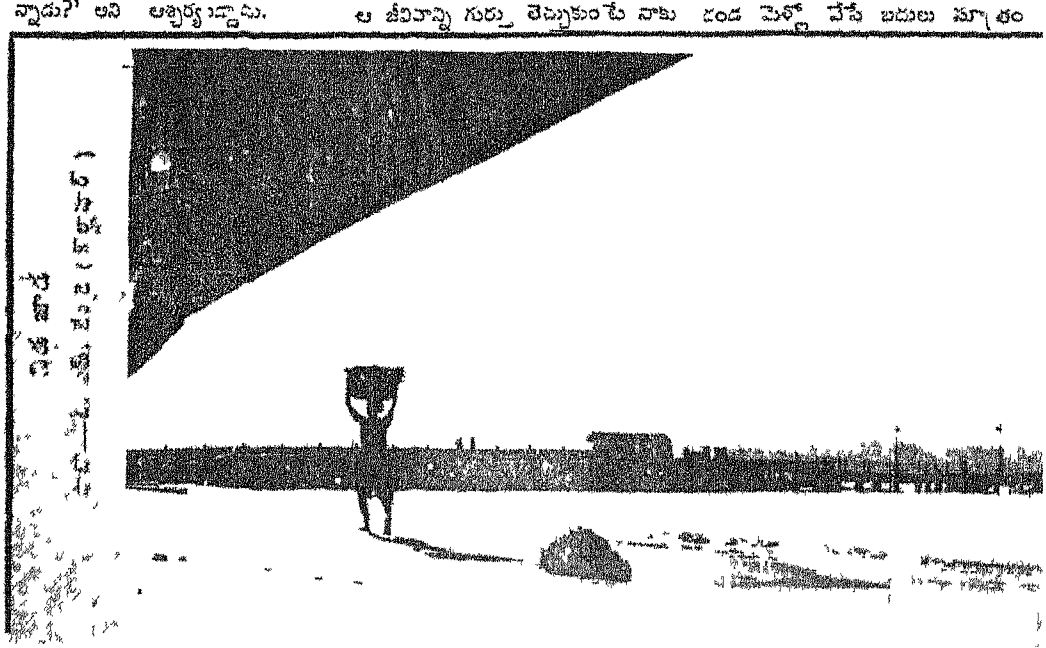

కడితే ఏమిటంటావ్? ఉంగరం పెడితే ఏమిటంటావ్? లేక దండ వేస్తేనే ఏమి టంటావ్? ఏదైనా ఇద్దరూ కలిసి పడు కోవటానికే (పంతులుగారు ఇంత ముదర్గా మాట్లాడతారని చిదానందం ఊహించలేదు). దాని కేదో— నీతితో వెర్రి, నీతికీ, సంస్కారానికీ, అభ్యుదయా నికీ సంబంధించిన విలువలు ఆపాదించి, అలా చేసే వాడిని గొప్ప ఆదర్శవ్యక్తిగా, సంస్కరణాభిలాషిగా, గొప్ప మనస్సు కలవాడిగా చిత్రించి నానా గందరగోళం చేస్తారు. వీటన్నిటికీ అవసరమైన విలువలు ఆపాదించి అసలు కీలకమైన ఆర్థిక సూత్రాల్ని గుర్తించరు. నువ్వేదో కథలు అఘోరిస్తున్నా నన్నావు. ఏవో ఆదర్శాలు, సంస్కరణ అంటూ అఘో రిస్తుంటావు బహుశా. మా నాలుగో దానికీ, నీకూ దండలపెళ్ళి చేసేస్తాను. అది గొప్ప ఆదర్శం, అభ్యుదయం మరి. మరి ముందుకు రావేంరా! ఊఁ! రావేం?"

సుబ్బయ్య పంతులు ఉద్రేకంతో కుర్చీ లోంచి లేచి మరలా కూర్చున్నాడు. కొంచెం కదిలినా 'ఆఁ వస్తున్నా! వస్తున్నా!' అన్నట్టు అర్థం చేసుకుని ఎక్కడ తనకూ, నాలుగో దానికీ ముడేస్తాడో అని భయం వేసి చిదానందం కదలకుండా బిర్ర బిగిసి కూర్చున్నాడు.

సుబ్బయ్యపంతులు స్థిమితపడి, "తరవాత ఆర్థిక ఇబ్బందుల్ని అధిగ మించేందుకు బ్రాకెట్ అలవాటు చేసుకున్నా. ఇంతకన్న దౌర్భాగ్యమని, తెలివి తక్కువ పని ఇంకొకటి ఉండదు. కొన్నేళ్ళ అలా బాధపడి వదిలేశాను. నలుగురు కూతుళ్ళు, ముగ్గురు కొడుకులు. పిల్లకి ఏ స్కూలుఫైనలుదాకానో చదువు చెప్పించి పంతుళ్ళనో, టైపిస్టుల్నో చెయ్యమన్నా. ఆడపిల్లల పెళ్ళిళ్ళు, కట్నాల మాటేమిటి? కట్నాల పద్ధతి దౌర్భాగ్య మైనదని, సాంఘిక దురాచారమని ఒప్పు కుంటావా?"

చిదానందం ఒప్పుకుంటూ నన్నట్టు తల ఊపాడు.

"ఈ సాంఘిక దురాచారాని కయ్యే ఖర్చు సంఘంనుండే రాబట్టు దలిచాను. అదేమిటంటే, ఇతరుల దురాశని, వాళ్ళకి తెలియని దురాశ అని, పనిలేక కల్పించు కునేటువంటి వ్యవహారాల్నీ- సొమ్ము చేసుకోవ టం. ఇదేదో నీచమైన పని అని లోపల బాధపడుతున్నా నను కుంటున్నావేమో? ఆ అభిప్రాయం ఉంటే మార్చుకో. నేను జీవితంలో చేసిన గొప్ప పని ఇది. నేను గర్వపడుతున్నాను. ఇది నా కొక ఉద్యోగం. నా మీద నా కేమన్నా గౌరవం ఉంటే దీనివల్లనే. నే నేనాడూ పాపం అని తలస్తే అనుకోలేదు. నేను డబ్బు గుంజిన వాళ్ళందరూ అలా చేయబడ టానికి తగినవాళ్ళే. అసలు మనుష్యుల్లో అత్యాశ, డబ్బు ఖర్చు చెయ్యటం ఎలాగో తెలియని తుచ్ఛ వ్యవహారాలు ఎందుకు ఉండాలి? నా బోటి వాళ్ళ కోసం. వాళ్ళ లోని గుణాలు ఇతరులకు ఉపయోగపడే విధానం ఇదే. ఇంతా చేసి నే నేం బావుకో లేదే? ఎంత తక్కువలో జీవించగలనో అంత తక్కువలో ఇప్పటికీ జీవిస్తున్నానే! నాకు కాలుమీద కాలు వేసుకు తినటానికి విలువ ఏమీ లేదే? డబ్బు గలవాళ్ళ ఎంగిలిచేయి విదిలించినా, ఆదర్శపురుషుల బడాయికోసం స్వల్పాహారంతో బతికినా, ఏ నటాయి ఏ నటు పని చేసినా అది గొప్పయిపోతుందేం? ఇదెవడూ గుర్తించడేం మరి?"

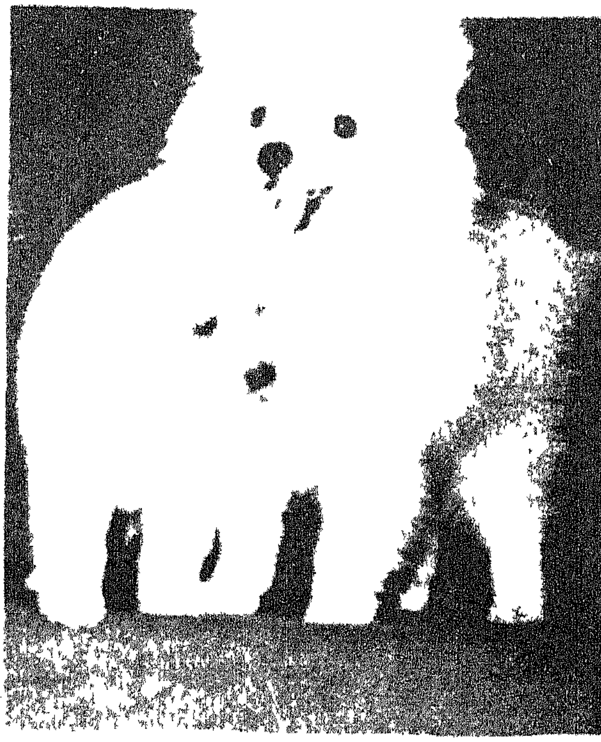

జత

ఫోటో—పి. వికాస్ (మద్రాసు)

ఇద్దరూ కొంతసేపు మౌనంగా కూర్చున్నారు.

"మా రెండో వాడున్నాడు. బి. కామ్. పాసై ఉద్యోగం వెలగబెడుతున్నాడు. అది నేనే నానా తంటాలూ పడి తెచ్చాను. అప్పుడు వాడి ఆదర్శం, సంస్కరణ ఎక్కడ దాక్కున్నాయో మరి! వాడూ ఇంతే! (నీకు మాదిరే అన్నట్టు చూస్తూ) పోసుకోలు వెధవ. ఎప్పుడూ ఎవడో పెళ్ళిగాడు వాగినవి వల్లించటం. ఒకామెని భర్త వదిలేశాడు. విడాకులు తీసుకున్నారు. పదెకరాల గడ్డ పెరుగు లాంటి భూమి. మా దరిద్రుడిని — 'చేసుకోరా సుఖపడతావు. ఆ నాలుగో దానికీ చేసెయ్యమన్నా' అంటే వాడు వింటేనా? ఎవత్తో ఉందట. దాన్ని చేసుకుంటాడట. నలుగుర్ని సుఖపెట్టని ఆదర్శం ఎందుకో నా కర్థం కాదు. భర్త వదిలేసినదాన్ని చేసుకుంటే, ఆదర్శం, సంస్కరణ కాదా? అందువల్ల చెల్లెలు సుఖపడితే ఆదర్శం కాదా? దరిద్రపు ముండాకొడుకులు. వాడిని గురించి వాడే అనుభవించే రోజు వస్తుంది."

"నిజమేనండి. మీరు చెప్పినట్టు చెయ్యటమే మంచిది" అన్నాడు చిదా నందం.

"ఏడిశావ్! నేను మా వాడిని మొగుడు వదిలేసిన దాన్ని చేసుకోమంటున్నాను, వాడు ప్రేమించిన దాన్ని చేసుకుంటా నన్నాడు అని ఈ ఉపోద్ఘాతం అంతా లేకుండా మొదటే చెబితే నన్నొక డబ్బు పురుగుని చూసినట్టు చూడకపోయావ్! మీకు వ్యక్తిత్వం ఎక్కడిదిరా? ఎవడు గట్టిగా నాలు గరిస్తే అదే నిజం, నిజం అని తల ఊపుతారు."

'అమ్మో! ఈ పంతులుతో బహు చిక్కేయుందే. ముండాకొడుకు పొగిడినా తినేస్తున్నాడు.'

"అమ్మాయ్! కాఫీ తీసుకురా." సుబ్బయ్య పంతులు కేకేశాడు.

పంతులుగా రమ్మాయి (నాలుగోది— పెళ్ళి కావలసినది) కాఫీ తెచ్చి ఇచ్చింది.

"దీనిచేత కాఫీ ఎందు కిప్పించా నంటావు? ఏదో ఆదర్శం, సంస్కరణ అంటూ ఏడుస్తున్నావు. పైగా ఆ పోసుకోలు కబుర్లన్నీ కథలుగా అఘోరిస్తు న్నావు. పొరపాటున్నైనా దీన్ని చేసుకుంటా వేమోనని."

చిదానందం ఉలిక్కి పడ్డాడు. కాఫీ చింది మీద పడి చుర్రుమంది. గుడ్లు మిటకరించి పంతులు వంక చూశాడు.

"ఉద్యోగం లేదు. . ." నసిగాడు చిదానందం.

సుబ్బయ్యపంతులు ఉత్సాహంతో లేచి, "నీకు ఉద్యోగం వేయించే బాధ్యత నాది. ఇప్పుడిది టైపిస్టు పని చేస్తున్నది. అందాకా దాని జీతంమీద ఇద్దరూ బతకవచ్చు."

ఇప్పుడు పెళ్ళి చేసుకుంటేనే ఆ కాఫీ తాగమంటాడేమోనని భయం వేసి సాసర్లో పోసుకుని గబగబ తాగేసి, "వస్తానండి. వెళతాను" అని లేచాడు చిదానందం.

"మిమ్మల్ని పోసుకోలు వెధవలని ఎందుకన్నానో ఇప్పటికైనా అర్థ మయిందా?" అన్నాడు సుబ్బయ్య పంతులుకూడా లేస్తూ.

చిదానందం సమాధానం చెప్పకుండా వెళుతుండగా వెనకనుండి— "మళ్ళీ ఈ ఊరొస్తావా? లేపోతే మమారి అడ్రెసుకి ఉత్తరం ఏమన్నా రాయ మంటావా?" అని అరిచాడు సుబ్బయ్య పంతులు.

"మన ఊర్లో చెప్పవూసా! అబ్బో, చాలా ఖరీదు. ఏదిటో వెధవ చెవుడొచ్చిం దిప్పుడే. చెవిటి డాక్టర్ దగ్గరి కెళ్ళాలి" అన్నాడు చిదానందం బిగ్గరగా, కంగారు పడుతూ.

ఎవరో తరుముకొస్తున్నట్టు వీధి మెట్లు దిగుతున్న చిదానందాన్ని, అతడి 'లోపలివాడు' ఒక ప్రశ్న వేశాడు— 'ఒరే, చిదానందం! నీ పై పొటోకీ, లోపలివాడికీ భేదం ఎంతరా?' అని.

చిదానందం వాడి పీక పిసికేసి, అర్జెంటుగా పని ఉన్నవాడిలా వీధిలోంచి చకచక నడవసాగాడు. ★